

บทที่ 6

สรุป

จากสภาพการณ์ของตลาดภายในประเทศและตลาดโลกในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะ เป็นสินค้าจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม หรือบริการต่าง ๆ นับวันจะมีการแข่งขันกันที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนต้องมีการพัฒนาปรับปรุง เทคโนโลยีในการผลิต เทคนิค รูปแบบ สีสรร ให้เป็นที่ถูกใจของกลุ่มลูกค้าของตน ทางด้านรัฐบาลก็หามาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้สินค้าของ เอกชนสามารถอยู่รอดได้ และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ในด้านคุณภาพและราคา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทุกประเทศก็พยายามปฏิบัติกัน เมื่อหลายประเทศมีความคิดเดียวกัน ก็เลยเกิดกลายเป็นสงครามการค้าโลก และเกิดมีมาตรการกีดกันการค้าขึ้นมาในหลาย ๆ ภูมิภาค โดยเฉพาะตลาดที่สำคัญคือ สหรัฐ อเมริกา และกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป (อีอีซี)

ดังที่กล่าวไว้ว่า เมื่อการแข่งขันรุนแรง ตลาดแต่ละจุด เริ่มแคบเข้า แต่คู่แข่งที่ลงสนามกลับมีมากขึ้น จำเป็นอยู่เองที่ต้องมีพัฒนาการหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้สามารถต่อสู้ในตลาดนั้นได้ และเสาะแสวงหาช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) ใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพทางการ เศรษฐกิจและทางการตลาดที่จะลงไปบุก เบิกอุตสาหกรรมสิ่งทอ (Textile Industry) นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เซ็ดหน้าซุตาให้กับประเทศไทย เป็นอย่างมาก เป็นอุตสาหกรรมที่กำลังพัฒนาขึ้นมาอย่างมาก เพื่อก้าว เข้ามาอยู่ในกลุ่มผู้นำในวงการอุตสาหกรรมสิ่งทอของโลก คือ เกาหลีใต้ ชองกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และจีนและต้องพัฒนา เพื่อให้หนีพ้นจากการไล่ขึ้นมาของประเทศ ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ไม่ว่าจะ เป็นมาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือแม้แต่ สิงคโปร์ก็ตาม

เมื่อเป็นเช่นนี้ เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคใด เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมสิ่งทอของเราที่จะ ทำให้พัฒนาการนั้นช้าลง หรือ เกิดการชะงักงันก็จำเป็นที่จะต้องหาทาง เขียวยารักษาให้หายขาดให้ได้ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่มาก ๆ มีขั้นตอนในกระบวนการผลิตหลายขั้นตอนและสลับซับซ้อน เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทต่อระบบ เศรษฐกิจของ เมืองไทย

อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้เข้าประเทศมาก เป็นอันดับหนึ่งในภาคอุตสาหกรรม มีรายได้เกินดุลการค้าสิ่งทอ มีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก แต่โดยตัวของมันเองดังที่ได้กล่าวแล้วว่า เป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่มีหลายขั้นตอน จึงเป็นการยากที่จะให้สมบูรณ์ทุกขั้นตอน ย่อมจะมีบางส่วนของภาคการทอเสี้ยวแล ภาคการพัฒนาที่ต้อ ซึ่งส่วนนั้นถ้าได้รับการพัฒนาอย่างเอาจริง เอาจัง และใส่ใจ ก็ย่อมจะทำให้ภาพโดยรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอนี้ยังดีขึ้นไปอีก

อุตสาหกรรมที่ยังขาดการพัฒนา ก็คือ อุตสาหกรรมฟอกย้อม-พิมพ์ผ้า ซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ซึ่งปัญหาของอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ก็เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ กัน ก็ต้องใช้วิธีการ ในการแก้ปัญหาแต่ละรูปแบบไป แต่ก็มีหลายปัญหาที่มีสาเหตุบางส่วนมาจากเรื่องเดียวกัน ก็คือ เรื่องภาษีซึ่งสามารถแก้ไขตัดตอนได้ก็มี เช่น ภาษีเครื่องจักร ภาษีและค่าธรรมเนียมในการนำเข้าสีย้อม แต่บางอย่างแก้ไขตัดตอนไม่ได้ เพราะ เป็นปัญหาระดับโครงสร้าง นั่นก็คือ โครงสร้างภาษีการค้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ก่อให้เกิดปัญหาการเก็บภาษีซ้ำซ้อน สร้างความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บ ไม่จูงใจให้ผู้ประกอบการมาลงทุน เป็นตัวที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตแต่ละขั้นตอนสูงขึ้น ส่งผลถึงราคาของสินค้าให้สูงตามไปด้วย เพราะผู้ผลิตจำต้องผลักภาระภาษีนี้ไปข้างหน้า เพราะถ้าแบกไว้ก็มีแต่ขาดทุน ปัญหาเหล่านี้สะสมมาช้านาน ผัง เป็นรากลึกและมีไข้อย่างยิ่งของอุตสาหกรรมนี้อุตสาหกรรมเดียว ทุกอุตสาหกรรมที่มีขั้นตอนการผลิต หลายขั้นตอน ก็ประสบปัญหาอย่างนี้ เช่นเดียวกัน กรณีศึกษาในอุตสาหกรรมฟอกย้อม-พิมพ์ผ้า ที่เป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอ จะเป็นตัวอย่างที่จะชี้ให้ผู้สนใจศึกษาว่าสาเหตุต่าง ๆ เบื้องมาอย่างไร ส่งผลอย่างไรบ้าง และแนวทางที่เสนอแนะพอที่จะนำไปพัฒนา ให้ได้มากน้อยอย่างไร และถ้า เป็นแนวทางที่ดีก็คงจะมีแรงช่วยกันผลักดันให้ความคิดต่าง ๆ กลายเป็นความจริงในทางปฏิบัติขึ้นมา

แนวทางในการแก้ไข มีผู้ชำนาญการผู้สนใจทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนให้ข้อคิดข้อเสนอแนะได้ด้วยกันหลายประการ อาทิ เช่น ให้มีการลดอัตราภาษีอากรต่าง ๆ ลง ซึ่งวิธีที่ไม่ได้แก้ที่เหตุโดยตรง เป็นวิธีที่ลดความรุนแรงของการเก็บภาษีซ้ำซ้อนให้เบาบาง แต่การเก็บภาษีซ้ำซ้อนก็คงมีอยู่ และที่สำคัญมาตรการด้านภาษีการค้าของรัฐเป็นมาตรการในการจัดหารายได้ เข้ารัฐบาลเพื่อนำมาใช้จ่ายและบิณฑบึงงบประมาณ ซึ่งที่ผ่านมาสถานการณ์ทางด้านนี้ของรัฐบาลก็ไม่น่าไว้วางใจมากนัก ดังนั้นการจะมาลดอัตราภาษีลง โดยมีปัญหาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนขึ้น ก็เพราะว่ามีขั้นตอนการผลิตมาก แต่ละขั้นตอนแยกจากกันโดยอิสระได้ น่าจะทำให้ขั้นตอนต่าง ๆ นั้นมารวมกันในแนวตั้ง นี้ก็คือ Vertical Integration นั่นเอง จุดนี้เป็นจุด

ที่ถูกทางด้านทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ยากที่จะกระทำ เพราะการรวมตัวกันในแนวดิ่ง มีปัจจัยหลายอย่างมาก โดยเฉพาะด้านเงินลงทุน ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก หรือทั้งบุคลากร ที่มีฝีมือความชำนาญการอย่างมากมาย จึงต้องล้มเลิกความคิดนี้ไป และ เมื่อมาถึงจุดนี้ ทุก ๆ ความคิดก็มาหยุด ณ จุดเดียวกัน ที่คิดจะแก้ปัญหาค่าความซ้ำซ้อนของภาษีการค้าของไทยให้ได้ นั่นก็คือ แนวความคิดด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม Value Added Tax : VAT ซึ่งแนวความคิดนี้กำลังเป็นที่สนใจอย่างมาก จากภาครัฐบาลที่กำลังศึกษาหาทางและหาความเป็นไปได้ และ เป็นสิ่งที่ภาคเอกชนกำลังเฝ้ามองอย่างใจจดใจจ่อ รอความหวังใหม่

ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เก็บจากฐานของมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของสินค้า ในขั้นตอนการผลิตแต่ละขั้นตอน ซึ่งการให้มูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอน เป็นฐานในการคำนวณ ภาษีแทนการใช้ราคาสินค้าหรือรายรับ เป็นฐานนั้น เป็นการลดปัญหาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนลงได้ เป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับธุรกิจส่งออก และลดอัตราภาษีการค้า ที่ซ้ำซ้อน นอกจากนี้ด้วยลักษณะเด่นที่ ภาษีมูลค่าเพิ่มมักจะมีอัตราเดียว ใช้กับการผลิตสินค้าทุกประเภท จึงทำให้ เป็นโครงสร้างภาษีที่ง่ายสะดวกทั้งผู้เสียและเจ้าหน้าที่จัดเก็บลดจรรยาบรรณ เข้าใจง่ายในหลักปฏิบัติและร่างกฎหมาย อย่างไรก็ตามการที่จะนำเอาระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนระบบภาษีการค้าเดิม เป็นเรื่องใหญ่ เป็นปัญหาระดับนโยบาย เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรอบคอบ และใช้เวลาพอสมควรในการคิดพัฒนารูปแบบ ทดลอง เพื่อให้ดีที่สุด เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งประเทศ ที่มีกิจการค้าและบริการ

ภาษีการค้าของไทยที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ เป็นระบบที่มีมานานแล้ว และในขณะที่มีผลบังคับใช้ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา จนในปัจจุบันภาษีการค้าของไทย มีลักษณะเป็นภาษีการค้าขายทั่วไปที่เก็บในระดับผู้ผลิต และมีหลายอัตรา ภาษีการค้าของไทยถือเป็นมาตรการในการจัดหารายได้เข้ารัฐที่สำคัญ โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2529 ที่ผ่านมา รัฐสามารถจัดเก็บภาษีการค้าได้เป็นจำนวนสูงกว่ารายได้จากภาษีประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้จริง ๆ แล้ว ภาษีการค้ายังเป็นตัวช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไปในตัวด้วย กล่าวคือ โครงสร้างภาษีการค้าของไทยมีการจัดเก็บในอัตราสูงสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือย และจัดเก็บในอัตราต่ำสำหรับสินค้าจำเป็น แต่ที่สำคัญ แม้ว่าภาษีการค้าของไทยเป็นระบบที่ใช้กันมานาน แต่นานจนเป็นที่รู้ใจทั้งผู้เสียและเจ้าหน้าที่จัดเก็บ อาจจะเป็นข้อดีของภาษีการค้าไทยก็ว่าได้ที่ผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่จัดเก็บมีความเข้าใจ ในหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างดี จนทำให้รายได้จากภาษีการค้าอยู่ในอัตราสูง เมื่อ

เทียบกับรายได้ภาษีประเภทอื่น ๆ หรือผลดีอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ ผู้เสียภาษีมีความ เข้าใจในการ หลีกเลี่ยงภาษี ขณะที่เจ้าหน้าที่นับ เก็บก็รู้ซึ้ง และ เข้าใจวิธีตรวจจับตลอดการอุด ช่อง โหว่ของ การหนีภาษีเป็นอย่างดี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อจะมีการ เปลี่ยนหรือยกเลิกระบบภาษีแบบ เก่า ๆ ย่อมต้องการ เรียนรู้ใหม่ในการปฏิบัติแล้วย่อมสร้างความสับสนบ้างพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะ เริ่มแรก

อย่างไรก็ตามจากการที่กำลังศึกษาถึงความ เป็นไปได้ในการนำภาษี มูลค่าเพิ่มมา ใช้เพื่อทดแทนภาษีการค้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบภาษีแบบใหม่ แต่ถ้าพิจารณาถึงคุณสมบัติที่ดีไม่ ว่าจะเป็น การสร้างความ เป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษี ลดการซ้ำซ้อน ของภาษีการค้าให้หมดไป สร้างแรงจูงใจต่อผู้ส่งออก และจาก โครงสร้างที่ง่ายต่อการ เข้าใจทั้งผู้เสียภาษีและผู้จัดเก็บภาษี และที่สำคัญถ้าพิจารณาถึงความ เป็นไปได้ในรูปแบบทาง เศรษฐกิจการผลิต การค้าและระดับการ พัฒนาไม่ด้อยไปกว่าประเทศบราซิล หรือประเทศเพื่อนบ้านในแถบ เอเชียด้วยกัน เช่น เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ซึ่งมีการใช้ระบบ ภาษีมูลค่าเพิ่มจนประสบผลสำเร็จ เพราะฉะนั้นหากสามารถนำ ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ได้อย่าง เหมาะสมในประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาภาษีการค้าที่ประพอบอยู่ ในปัจจุบันย่อมจะเป็นผลดีต่อระบบ เศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวมได้

นอกจากจะเป็นแนวความคิดที่อยากจะ เสนอ เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรม ฟอกย้อม-พิมพ์ผ้าและอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยรวมแล้ว ยังอยากให้การศึกษานี้เป็นแบบ (Model) ในการนำไปพิจารณาถึงอุตสาหกรรมทั้งหมด และนำมาใช้แทนระบบภาษีการค้าแบบ เก่า หรือใน การนำเสนอนอกจากจะนำเอาแนวความคิดทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม ทางด้านลักษณะความหมาย วิธีการคิดประโยชน์หรือข้อจำกัดต่าง ๆ แล้ว ยัง เสนอในรูปแบบตัวอย่างต่าง ๆ โดยเฉพาะ เป็นการ เปรียบ เทียบใน เชิงประจักษ์ระหว่างระบบภาษีการค้าแบบ เก่าที่สร้างความซ้ำซ้อนของ การ เก็บภาษีกับการจัด เก็บในรูปแบบใหม่คือภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้อุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีขั้นตอน ต่าง ๆ หลายขั้นตอน เป็นแบบอย่าง เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างซึ่ง เหล่านี้ส่งผลถึงต้นทุนการ ผลิต และการตั้งราคาขายสินค้าด้วย โดยเฉพาะต่ออุตสาหกรรมฟอกย้อม-พิมพ์ผ้าที่ต้อง เผชิญกับ ปัญหานี้มากที่สุด เพราะ เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ชั้นปลายสุดของอุตสาหกรรมสิ่งทอ รองจาก อุตสาหกรรม เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ต้องการรับเอาภาระภาษีที่อุตสาหกรรมขั้นต้น ผลักมาให้ แต่ ตัวเองไม่สามารถจะผลักไปให้อุตสาหกรรม เสื้อผ้าสำเร็จรูปต่อได้ เพราะอุตสาหกรรม เสื้อผ้า สำเร็จรูปมีทางเลือกมากกว่าจากมาตรการขอคืนและขอชดเชยภาษีอากรในการส่ง เสริมการ ส่งออก คือ มาตรา 19 ทวิ และอัตรา ก. กับอัตรา ข.

ซึ่งในการแก้ปัญหาการไม่พัฒนาอุตสาหกรรมฟอกย้อม-พิมพ์ผ้าของไทยนั้น จำเป็นต้อง
 พึ่งอาศัยวิธีการหลายอย่างในการแก้ปัญหา ซึ่งในผลงาน เล่มนี้ เป็นการชี้ให้เห็นถึงสมมุติฐานของ
 โรคตัวหนึ่งที่มีต่ออุตสาหกรรมนี้ และเป็นสมมุติฐานที่มีผลต่ออุตสาหกรรมอื่น ๆ ด้วย จึงได้เน้นใน
 ด้านนี้ และเท่าที่ทราบความคิดนี้ รัฐบาลของก็กำลังศึกษาอยู่ และคิดที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการจัด
 เก็บภาษีให้เกิดความเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาการซ้ำซ้อน ของภาษีที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้ ซึ่งนับว่าเป็น
 แนวความคิดที่ถูกต้อง และเป็นแนวปฏิบัติที่ชอบด้วยเหตุผล เพราะจากภาวะการณ์ที่ผ่านมา ผู้
 ประกอบธุรกิจหลายฝ่ายต่างก็ร้องเรียนต่อรัฐบาล เสมอมาว่า วิธีการจัดเก็บยังเป็นอุปสรรค
 ต่อการค้าทั่วไป และทั้งในและต่างประเทศทั้งยังเป็นระบบภาษีที่ไม่จูงใจให้เกิดการลงทุน
 ฉะนั้นหากระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลกำลังศึกษาถึงความเหมาะสมว่าจะนำมาใช้แทนภาษีการค้า
 ของไทย เป็นจริง เป็นจูงใจแล้ว ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์จะต้องพบกับปัญหาด้านระบบบัญชีก็ตาม นับว่า
 รัฐบาลยังได้ดำเนิน การเพื่อผ่อนคลายปัญหาไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการเพิ่ม
 ผลผลิตและจูงใจ ให้สร้างบรรยากาศในการประกอบธุรกิจให้สดใสขึ้น และในท่ามกลางภาวะ
 เศรษฐกิจ ที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและเอกชนต้องช่วย เหลือกัน เช่นนี้ จะ เป็นแรงผลักดันให้ภาค เอกชน
 (ผู้เสียภาษี) เห็นความจริงใจของรัฐบาลชัดเจนยิ่งขึ้น

